

**ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ВЗАЄМОДІЇ ПОДІБНИХ
ДО ДЕРЖАВНОГО БЮРО РОЗСЛІДУВАНЬ ОРГАНІВ
З ІНШИМИ СУБ'ЄКТАМИ ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
ПІД ЧАС ОСОБЛИВИХ УМОВ**

Герман Станіславович ЗАБОТІН,

*аспірант Харківського національного
університету внутрішніх справ*

Зарубіжний досвід функціонування органів, подібних за своїми завданнями та компетенцією до Державного бюро розслідувань України, свідчить про наявність усталених моделей міжвідомчої взаємодії, що забезпечують ефективне реагування на правопорушення в умовах підвищених загроз, зокрема під час надзвичайних ситуацій, воєнного стану, терористичних актів або масових заворушень. Аналіз діяльності таких інституцій у провідних державах світу дозволяє виокремити низку ключових підходів до організації взаємодії між правоохоронними органами, спеціальними службами та іншими суб'єктами сектору безпеки, які можуть бути адаптовані в українському контексті в процесі обміну інформацією, координації дій під час досудового розслідування злочинів, а також визначення алгоритмів реагування на загрози національній безпеці.

У більшості розвинених країн функціонування органів, аналогічних Державному бюро розслідувань, базується на чітко визначеному розмежуванні компетенцій та одночасному створенні ефективних механізмів обміну інформацією. Наприклад, у Сполучених Штатах Америки центральну роль у розслідуванні злочинів федерального рівня відіграє Федеральне бюро розслідувань, яке активно взаємодіє з іншими правоохоронними структурами, зокрема з Міністерством внутрішньої безпеки, місцевими поліцейськими департаментами та розвідувальними органами. Умови особливих загроз передбачають створення міжвідомчих координаційних центрів, таких як об'єднані оперативні групи з боротьби з тероризмом (Joint Terrorism Task Forces), що об'єднують представників різних органів з метою оперативного обміну інформацією та спільного планування заходів.

Подібний підхід реалізується і в європейських країнах. У Федеративній Республіці Німеччина Федеральне відомство кримінальної поліції (Bundeskriminalamt) координує діяльність земельних органів поліції, а також взаємодіє зі службами безпеки під час кризових ситуацій. Важливою особливістю є наявність централізованих інформаційних систем та правових механізмів, які дозволяють швидко передавати дані між суб'єктами сектору безпеки. У Франції взаємодія між поліцією, жандармерією та спеціалізованими слідчими органами

здійснюється через міжвідомчі оперативні штаби, які активуються у разі виникнення надзвичайних обставин [1].

Окремої уваги заслуговує досвід Великої Британії, де функції розслідування складних злочинів виконують декілька органів, включаючи Національне агентство з боротьби зі злочинністю (National Crime Agency) та незалежні слідчі підрозділи. В умовах особливих загроз широко застосовується модель «multi-agency cooperation», яка передбачає інтеграцію зусиль правоохоронних органів, органів місцевого самоврядування, соціальних служб та розвідувальних структур. Важливим елементом цієї моделі є спільне планування дій та використання єдиних стандартів обміну інформацією [2, с. 301-302].

Характерною рисою зарубіжного досвіду є також використання сучасних інформаційно-аналітичних технологій для забезпечення взаємодії. У більшості країн створено єдині бази даних, доступ до яких мають різні правоохоронні органи залежно від рівня їх повноважень. Це дозволяє уникнути дублювання функцій, підвищити оперативність реагування та забезпечити цілісність розслідувань. Крім того, активно впроваджуються системи електронного документообігу та захищені канали зв'язку для координації дій у режимі реального часу.

У контексті особливих умов значна увага приділяється нормативно-правовому регулюванню взаємодії. У багатьох країнах законодавство чітко визначає порядок координації дій різних органів, включаючи механізми підпорядкування, розподілу повноважень та відповідальності. Наприклад, під час надзвичайного стану може встановлюватися централізоване керівництво, що забезпечує єдність управління та оперативність прийняття рішень. Водночас зберігається баланс між ефективністю діяльності правоохоронних органів та дотриманням прав і свобод людини.

Таким чином, з огляду на викладене можливості використання зарубіжного досвіду в Україні полягають у вдосконаленні інституційних та правових механізмів взаємодії Державного бюро розслідувань з іншими суб'єктами правоохоронної діяльності. Зокрема, доцільним є впровадження постійно діючих міжвідомчих координаційних платформ, розширення можливостей обміну інформацією через створення інтегрованих баз даних, а також удосконалення процедур спільного планування та проведення оперативно-розшукових заходів. Важливим напрямом є також підвищення рівня підготовки кадрів у сфері міжвідомчої взаємодії, зокрема шляхом проведення спільних навчань і тренувань.

Зарубіжний досвід демонструє, що ефективна взаємодія між органами, подібними до Державного бюро розслідувань, та іншими суб'єктами правоохоронної діяльності в умовах особливих загроз ґрунтується на поєднанні чіткого розмежування повноважень, розвинених механізмів координації та сучасних інформаційних технологій. Адаптація цих підходів в Україні сприятиме підвищенню

ефективності протидії злочинності та зміцненню національної безпеки в умовах сучасних викликів.

Список використаних джерел

1. The Federal Criminal Police Office (Bundeskriminalamt) // The European Organisation of Supreme Audit Institutions (EUROSAI) : сайт. URL: <https://www.eurosai.org/en/databases/audits/The-Federal-Criminal-Police-Office-Bundeskriminalamt/>.
2. Pajón L., Walsh D. The importance of multi-agency collaborations during human trafficking criminal investigations. *Policing and Society*. 2023. No. 33 (3). Pp. 296–314. DOI: <https://doi.org/10.1080/10439463.2022.2106984>.